

Vuoden 2026 talousarvion valmistelu

Kh 15.09.2025

174/02.02.00/2025

Valmistelija

Hallintojohtaja Jukka-Pekka Lätti, p. 040 150 5202

Toholammin kunnan vuoden 2026 talousarvion ja vuosien 2026–30 taloussuunnitelman laadinta on käynnistynyt kunnan osastoilla. Kunnanjohtajan talousarvioesityksen on määrä olla kunnanhallituksen käsiteltävänä marraskuussa, jolloin valtuusto voi päättää talousarviosta joulukuun kokouksessaan.

Kuntatalouden näkymät ja toimintaympäristön epävarmuustekijät vaikuttavat merkittäväällä tavalla vuoden 2026 talousarvion sekä taloussuunnitelman 2026–30 laadintaan. Aiottu laaja valtionosuusuudistus on siirtynyt tulevaksi voimaan aikaisintaan vuoden 2027 alusta, mutta jo tässä kohtaa on ennakoitavissa, että uudistuksen myötä kuntien yleinen taloudellinen liikkumavara supistunee entisestään. Kuntatalouden kehityssuuntaan ja epävarmoihin näkymiin vaikuttaa lähivuosina edelleen olennaisesti myös TE-uudistus, jossa julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyi valtion työ- ja elinkeinotoimistoilta kunnille ja kuntien muodostamille yhteistoiminta-alueille vuoden 2025 alusta. Lisäksi on huomioitava, että vuodelle 2024 kuntien valtionosuuksia lisättiin 192 miljoonalla eurolla sote-siirtolaskelmien päivityksestä johtuneen ennakoimattoman valtionosuusmuutoksen lieventämiseksi, ja tämä määräaikainen lisäys peritään kunnilta takaisin asukaslukuperusteisesti vuosina 2025–27. Lisäksi valtion talousarvioneuvotteluissa on sovittu eräistä valtionosuuksien lisäleikkauksista vuodelle 2026.

Erityisesti edellä mainituista seikoista johtuen kuntatalouden sopeutuspainetta vuosina 2026–30 kasvaa edelleen niin valtakunnallisesti, alueellisesti kuin paikallisesti. Vaikka Toholammin oma taloustilanne on tällä hetkellä suhteellisen vakaalla pohjalla, kuntatalouden liikkumavara on kaventunut huomattavalla tavalla sote-uudistuksen jälkeen. Kuntatalouden tasapainottamista on hyvä tarkastella muun muassa virkojen ja toimien täyttölupien hakemisella tarpeeseen kunnanhallitukselta ja sivistyslautakunnalta. Palveluverkon ennakoivan suunnittelun ja investointien tarveharkinnan tarkeys korostuvat tulevaisuudessa entisestään.

Palvelutarpeen ja rahoituksen näkökulmasta on keskeistä huomioida demografinen kehitys (syntyvyys/kuolleisuus, muuttoliikkeen volyymi): jo toteutuneet ja tilastoennusteiden osoittamat väestömuutokset sekä ikääntyneiden kuntalaisten määrän tasainen kasvu. Talousarvion laadintaprosessin aikana onkin syytä tarkastella ulkoisten epävarmuustekijöiden ohella kunnan omaa toimintaa osastoittain sekä eri ostopalveluja mahdollisten muutos- ja kehittämistarpeiden näkökulmasta, jotta kunnan palvelut kyetään jatkossa turvaamaan rahoituksellisesti kestäväällä, tasapainoisella ja tarpeita vastaavalla tavalla.

Valmistelijan ehdotus:

Kunnanhallitus merkitsee tiedoksi vuoden 2026 talousarvion valmistelun lähtökohdat, tämänhetkisen tilanteen ja valmistelun tavoiteaikataulun.

Esittelijä

Kunnanjohtaja Hillukkala Jukka

Päätösehdotus

Kunnanhallitus merkitsee tiedoksi vuoden 2026 talousarvion valmistelun lähtökohdat, tämänhetkisen tilanteen ja valmistelun tavoiteaikataulun.

Päätös